

IREN STEHLI: LIBUNA A JINÉ ESEJE

Galerie hlavního města Prahy

Dům fotografie, Revoluční 1006/5, Praha 1

13. 10. 2015 – 24. 1. 2016

út–ne 10.00–18.00, čt 10.00–20.00

Kurátorka: Magdalena Juříková

Výstava Iren Stehli je první pražskou retrospektivně pojatou výstavou této švýcarské autorky s českými kořeny.

Stehli v Praze vystavuje od roku 1978 a její výstavy se vždy koncentrovaly pouze na jeden z tematických cyklů. Tentokrát bychom její práci rádi představili českému publiku v širším rozsahu, a konfrontovali tak dvě zcela odlišné polohy, jež ve své tvorbě systematicky rozvíjí. Na jedné straně jsou v centru její pozornosti konkrétní lidé, ke kterým si postupně vybudovala velmi blízký přátelský vztah, a na straně druhé jsou to konceptuálně laděné cykly zcela prosté přítomnosti člověka, kde s vytrvalostí a často notnou dávkou humoru a ironie mapuje na první pohled málo fotogenické prostředí pražských ulic a výloh.

Iren se původně rozhodla studovat v Čechách na slavistice češtinu, aby se zdokonalila v mateřském jazyce. Česká realita ji natolik pohltila, že se s kamerou v ruce vydala zaznamenávat její nejpozoruhodnější postavy a příběhy. Znenadání se jí otevřel svět plný dosud nevidaných životních osudů a z jejího pohledu fascinující vizuální zkušenost v prostředí tak odlišném od švýcarského domova. Její otevřenost a nadšení pro všechno, co ji zde obklopovalo, jí postupně otvíraly dveře do zcela intimního domácího prostředí jednotlivců i celých rodin, které na svých cestách po Československu potkávala. Empatie a snaha porozumět jejich způsobu života činí z těchto snímků nejen dokumenty doby, ale přináší také určitou zprávu o autorce samotné, o jejím statusu citlivé a vnímavé pozorovatelky, o její schopnosti být nablízku pozorovaným situacím a uložit do snímku jejich esenci.

Sama autorka o svých začátcích říká: „Začala jsem fotografovat naprosto bez konceptu, ale brzy jsem poznala, že s lidmi, které snímám, potřebuji mít kontakt.“

To je zřetelné od prvních kroků, které na poli fotografie učinila. Na pražské FAMU byli jejími generačními souputníky Dana Horníčková, Ivan Lutterer, Jan Malý, Jiří Poláček a Dušan Šimánek, s kterým jí dodnes spojuje přátelské a profesní pouto. Klíčové pro ni bylo ovšem setkání s Annou Fárovou. Jejich vztah přesahoval hranice vymezené studiem a Iren se jí ve své úctě a oddanosti stala oporou v čase všech zákazů po podpisu Charty 77 a také v její intenzivní heuristické práci na Sudkově pozůstalosti. Avšak nejen proto se její práci Aneta Fárová věnovala s mimořádnou pozorností. Iren Stehli byla v jejích očích mimořádným

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

talentem, který odzbrojoval svou přímočarostí a vnímavostí ke všem nuancím zdejšího života.

I tato setkání a okolnosti přispěly ke specifické a téměř nezařaditelné povaze jejích snímků, jež jsou výsledkem neobyčejné trpělivosti, bezbřehosti času, který do nich ochotně investovala, a osobní angažovanosti. Ta překračuje pozici pozorovatele směrem k autentické účasti na událostech a stavech věcí. Stehli všechny emoce a poryvy atmosféry, které nás vtahují do zobrazovaných příběhů, netlumočí, ale spoluprožívá. Ztrácí odstup, který si obvykle fotograf v takových případech zachovává, a sama svým způsobem existuje uvnitř příběhu. Svými hrdiny nemanipuluje; nechává je jednat přirozeně – a k tomu je bez výhrad nutný mimořádně blízký vztah mezi aktéry a autorkou.

Cykly věnované víc než šedivé realitě ulic, výloh a obchodů 70. a 80. let jsou naopak zamýšleny velmi konceptuálně, i když v nich opět nechybí pro Iren typická vytrvalost a schopnost vycítit onen pravý stav věcí. Velice ranou ouverturou ke strukturovanému zobrazení určitého tématu byly „Postavičky“, vzniklé v roce 1973 v Levoči. Vzorek místních dětí je snímán před vybraným pozadím. Tato série předznamenává pozdější cykly, kombinující „zatuchlé“ interiéry normalizační éry s jejich uživateli.

Dílo, které si asi navždy budeme spojovat s Ireniným jménem, je fotografický román o cikánské krásce Libuně, již autorka fotografovala 27 dlouhých let (1974–2001), od chvíle, kdy se s ní seznámila jako studentka na kolejích. Mezi oběma vzniklo pouto, jež přerušila až Libunina předčasná smrt. Libunin nesnadný osud v podání Iren Stehli se před námi navzdory svému časoběrnému charakteru odvíjí jako dynamický příběh bez zbytečné popisnosti. Důležitá je opět míra přirozenosti a spontánnosti v chování Libuny samotné i její postupně se rozrůstající rodiny. Iren, byť za kamerou, je imanentní součástí celého díla, protože to ona svým postojem vytvořila podmínky pro vznik tak kompaktního příběhu. Její přístup není spoután žádnými estetickými konvencemi, a přesto jsou záběry „regulovány“ nenápadnou kompoziční bravurou a působí na nás zvláštním fluidem, které se sublimuje více z obsahové než formální podstaty obrazů.

Iren Stehli nepatří k fotografům vyhledávajícím senzace nebo šokujícími dramatičností svých snímků. Její zásady byly formulovány v určitých souvislostech naší nedávné historie, kterou se s námi rozhodla sdílet. Její fotografická pozorování neskončila návratem do Švýcarska v roce 1983 – vracela se sem za svými tématy neustále, a když stanula v roce 1993 v čele české kanceláře Pro Helvetia, ocitla se jim opět velice blízko. V této roli se jako zasvěcený znalec prostředí zasloužila o podporu řady významných kulturních aktivit.

Jedním z témat, jež Stehli fascinují dodnes, jsou zdejší aranžmá výloh, která nadále v bizarním střetu místních tradic a globálních statementů s podobným kouzlem nechtěného jako v minulosti charakterizují naši jinak těžce uchopitelnou každodenní realitu. V tomto stále inovovaném cyklu se setkáme i s autorčinou současnou tvorbou.

Nakladatelství TORST vydává český překlad textů ke knize Libuna – A Gypsy's Life in Prague, Das Leben einer Zigeunerin in Prag, která vyšla v nakladatelství Scalò v Curychu v roce 2004. Kniha s vloženým překladem bude v prodeji v knihkupectví Domu fotografie GHMP.

Magdalena Juříková

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

Kurátorka výstavy: Magdalena Juříková

Architektonické a grafické řešení: Jan Šerých

Anglický překlad a redakce textů: Lucie Vidmar, Derek Paton, Alena Bláhová

Redakce textů: Marta Nožková

Instalace a produkce, vedoucí: Diana Brabcová

Propagace: Barbora Gallová, Miroslav Koláček, Alice Lenská, Michaela Vrchotová

Vzdělávací programy: Lucie Haškovcová, Kateřina Prokopová, Markéta Slachová Goldová

Hlavní mediální partneři: Týden, Instinkt

Mediální partneři: A2, Art&Antiques, Artalk.cz, ArtMap, Artmix, Český rozhlas Vltava, e.conomia, Flash Art, Literární noviny, Pražský deník, Radio 1, Radio Classic, Týdeník Dotyk, XANTYPA, The Museum Channel

Poděkování: Viktor Stoilov (Torst), Dušan Šimánek

Výstavu finančně podpořil Swiss Arts Council Pro Helvetia a koná se v rámci festivalu „Fotograf 2015 – Dokumentární strategie“.

Vstupné: 120 Kč plné (dospělí) / 60 Kč snížené (studenti) / 30 Kč (senioři)

Kontakt pro novináře: Michaela Vrchotová, +420 725 818 721, vrchotova@ghmp.cz

Další informace: www.ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.

DOPROVODNÝ PROGRAM K VÝSTAVĚ

Kurátorská prohlídka: čt. 29. 10. 18.00

Výtvarný ateliér pro dospělé a seniory:

ne. 6. 12. 15.00–18.00 Fotografický příběh, Edukační centrum v Colloredo-Mansfeldském paláci

Víkendové výtvarné workshopy:

so. 14. 11. 13.00–18.00 Příběh a proměny fotografie

so. 16. 1. 13.00–18.00 Výlohy – tváře ulic i doby

V rámci výtvarných reakcí na výstavu se budeme inspirovat prezentovanými fotografickými cykly autorky. Navážeme na sérii časosběrných fotografií a pokusíme se „dovyprávět“ životní příběh hlavní hrdinky v mnoha variantách – jak by mohl pokračovat, kdyby její život neukončil předčasný odchod. Uplatníme možnost výtvarné reakce formou „storyboardu“ jako předlohy fotografického filmu, který nám pomůže otevřít i téma klasické fotografie a dobových fotomateriálů. K tomu využijeme recyklaci reprodukcí vystavených fotografií a prostřednictvím nejrůznějších proměn, kombinací, dokreslování, fotomontáží a koláží se pokusíme navrhnout další osudy hlavní představitelky.

Podobnými postupy a technikami budeme výtvarně interpretovat i jednotlivé fotografie a zvýrazňovat v nich důležité prvky a významy tak, abychom upozornili na zajímavé a důležité momenty v kontextu života hlavní postavy. V případě zájmu si mohou návštěvníci workshopu přinést i fotografie z různých etap a fází vlastního života a pokusit se je nápaditě zpracovat do své osobní „časosběrné série“.

Druhým podnětným tématem budou výlohy jako tváře ulic i zrcadla doby. Budeme nejen opět nejrůzněji výtvarně dotvářet reprodukce vystavených fotografií, ale pokusíme se i vyfotografovat aktuální výlohy charakterizující dnešní dobu. Dokumentaci současných i minulých „kulis“ města budeme vzájemně konfrontovat, porovnávat a výtvarně propojovat opět formou práce s reprodukcemi.

Víkendové programy vznikají jako součást oblíbeného cyklu „Tvořivé dialogy s uměním“ a jsou určeny dětem, rodinám s dětmi a dalším zájemcům všech věkových kategorií včetně seniorů a znevýhodněných.

Příchod a odchod je individuální, tzn. kdykoli ve vymezeném čase.

Rezervace: do 16.00 předchozího dne (není podmínkou účasti)

Interaktivní prohlídky výstavy pro všechny typy škol i další věkové a zájmové skupiny s možností následné výtvarné reakce ve formě vlastní tvorby. Akce přizpůsobujeme časově, tematicky i úrovní náročnosti konkrétním požadavkům každé školy.

Rezervace nutná

Cena: děti do 10 let, studenti uměleckých škol, pedagogové – 5 Kč; děti nad 10 let – 20 Kč

Kontakt: Lucie Haškovcová, lucie.haskovcova@ghmp.cz, +420 606 612 987, 608 216 418

Galerie hlavního města Prahy, po Národní galerii druhá nejvýznamnější v České republice, byla založena 1. května 1963. Bylo jí uloženo shromažďovat, odborně ochraňovat, vědecky zpracovávat a spravovat české umění 19., 20. a 21. století. V současné době má GHMP ve správě osm objektů: Dům U Kamenného zvonu, Dům U Zlatého prstenu, Městská knihovna – 2. patro, Colloredo-Mansfeldský palác, Dům fotografie, Bílkova vila, Zámek Troja a Dům Františka Bílka v Chýnově.